

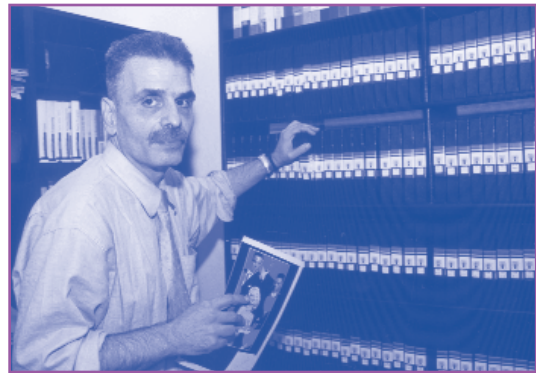
Νοηματοδοτώντας τη ζωή μας

του **Αλέξη Ν. Δερμετζόγλου**
Κριτικού κινηματογράφου
Ιατρού Μικροβιολόγου
alex_derm@freemail.gr

Ο Φίλιπ Σίμουρ Χόφμαν (βραβείο Όσκαρ α' ανδρικού ρόλου για το «**Καπότε**») υποδύεται με επιτυχία τον ρόλο του διακεκριμένου ομοφυλόφιλου Αμερικανού συγγραφέα.

Σχετικά με την ομοφυλοφιλία το θέμα δεν αφορά στους στόχους αυτού του σημειώματος. Ωστόσο, στο ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΙΝΕΜΑ μάς απασχολεί η ψυχοπαθολογία του βασικού ήρωα. Βέβαια εδώ δεν θα ανοίξουμε συζητήσεις για το τι είναι κανονικό και τι όχι. Αυτά δεν βγάζουν πουθενά. Ωστόσο, μια ψυχοπαθολογία, όπως το γνωρίζουν καλύτερα από εμένα οι διακεκριμένοι συνάδελφοι, δεν αλλοιώνει μόνον την προσωπικότητα (αυτό είναι το λιγότερο, μια και σ' αυτή την περίπτωση τον εαυτό σου βλάπτεις αποκλειστικά), αλλά και τους άλλους. Φαινόμενα σαδιστικών συμπεριφορών, εκμεταλλεύσεων, πιέσεων και άλλων καταστάσεων είναι τόσο σύνηθες ώστε πλέον δεν αξιολογούνται.

Σήμερα σύγχρονοι ψυχίατροι, ψυχολόγοι και ειδικοί επιστήμονες (δες π.χ. τις απόψεις του

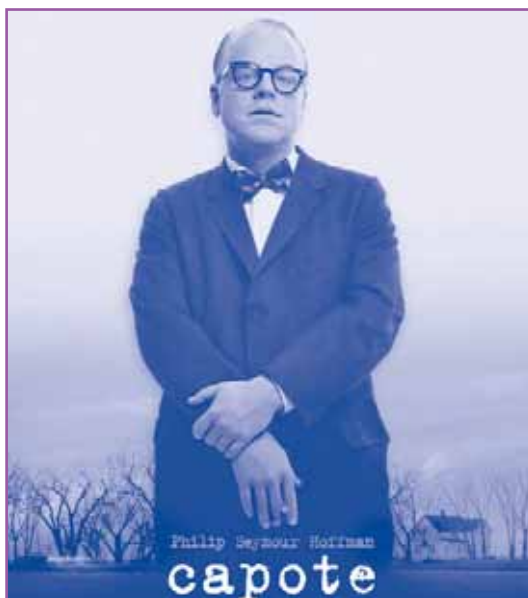
Πότσαβικ) θεωρούν πως η οικογένεια (από καταφύγιο και θαλπωρή) μπορεί να μετατραπεί σε έναν εξόχως παθολογικό και νοσογόνο ψυχικά παράγοντα.

Συνήθως, λοιπόν, δεν στέκουμε στις ψυχοπαθολογικές αποκλίσεις, πως κάθε άτομο έχει κάποιες τέτοιες και όλοι ενσωματώνονται. Η ψυχοπαθολογία τελικά μας απασχολεί όταν μετατρέψει τις συμπεριφορές σε παραβατικές.

Ο Καπότε (Σίμουρ Χόφμαν), όπως καταγράφεται στην ταινία, ήταν μανιακός με την επιτυχία. Όταν τη δεκαετία του '60 πήγε στο Κάνσας για να γνωρίσει τους δολοφόνους μιας τετραμελούς οικογένειας, είχε βασικό στόχο να συγγράψει ένα βιβλίο που θα γίνει μεγάλη επιτυχία. (Τελικά προέκυψε το «**Εν ψυχρώ**» που θριάμβευσε και έγινε και σπουδαία ταινία).

Συνδέθηκε ιδιαίτερα με έναν από τους κρατούμενους, ο οποίος στηρίχθηκε πάνω του. Τον εγκατέλειψε όμως την πιο κρίσιμη στιγμή, όταν χρειαζόταν ακόμα μια νομική βοήθεια για να αποτραπεί η εκτέλεσή του. Έπρεπε να πεθάνει για να γραφεί το τέλος του βιβλίου και ο Καπότε δεν δίστασε να «εξαφανιστεί» για τους δικούς του στόχους.

Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με μια παραβατική συμπεριφορά με τη νομική έννοια του όρου,

αλλά σαφώς με την ανθρωπιστική. Παράλληλα, αναδεικνύεται η ψυχοπαθολογία του ήρωα που στο τέλος καταλαμβάνεται από ενοχές, από μια τρομερή κρίση συνειδήσεως και ουσιαστικά τελειώνει η καριέρα του.

Το άλλο ερώτημα που μου γεννήθηκε από μια άλλη αμερικανική ταινία («**Οι τρεις ταφές του Μελκιάδης Εστράδα**» του Τόμι Λι Τζόουνς) είναι κατά πόσο η εμμονή μπορεί να μετατραπεί σε ψυχοπαθολογία.

Για την έγκυρη απάντηση παραπέμπω στους εξειδικευμένους συναδέλφους και πάλι, πάντως είναι σίγουρο πως μια υπερβολική εμμονή (όχι επιμονή) μπορεί να μετατραπεί σε ψυχοκαταναγκασμό.

Η παθολογία της ψυχής είναι λοιπόν παρούσα και στην ταινία ο ήρωας από πείσμα κουβαλάει επί μέρες το σαπισμένο πτώμα ενός Μεξικανού, για να τον θάψει (όπως είχε υποσχεθεί στον φίλο του όταν ζούσε) στη γενέτειρά του.

Στο μυαλό μας έρχεται η περίφημη και ανατριχιαστική ταινία του Σαμ Πέκινπα «**Φέρτε μου το κεφάλι του Αλφρέντο Γκαρσία**». Σ' εκείνο το φιλμ ο ήρωας (Γουόρεν Όουτς) τριγυρίζει στο Μεξικό μ' ένα κομμένο κεφάλι, για να αποδείξει πως εκτέλεσε την αποστολή του.

Αρρωστημένες καταστάσεις, θα μου πείτε, μόνον που στην περίπτωση του Τόμι Λι Τζόουνς («**Οι τρεις ταφές του Μελκιάδης Εστράδα**») μπαίνουν και τα θέματα τιμής, αξιοπιστίας, φιλίας. Ωστόσο, ο ήρωας αποκλίνει του φυσιολογικού έστω και πρόσκαιρα. Βρίσκεται εν βρασμό ψυχής και μετατρέπει ένα οδοιπορικό σε ταξίδι κηδείας.

Ψυχολογικό πρόβλημα αντιμετωπίζει και ο 55άρης ήρωας της εξαιρετικής ταινίας από τη Δανία «**Ανθρωποκτονία**». Είναι ιδιαίτερα μπερδεμένος ιδεολογικά και ο εξαιρετικός σκηνοθέτης εξετάζει και εδώ την παθολογία της εμμονής.

Το σχόλιο αφορά στο μεγάλο πρόβλημα και την κρίση που περνούν οι αριστερές ιδεολογίες στον καιρό της παγκοσμιοποίησης. Τελικά πόσο ουτοπικές και ανεφάρμοστες είναι, πόσο δικαιολογούν την ύπαρξή τους; Και αυτοί που προγραμματίστηκαν για επαναστάτες τι θα γίνουν; Θα καταλήξουν σε ακτιβιστικές (σύμφωνα με την υπόθεση της ταινίας) ενέργειες, σε συμβολικά παραβατικές συμπεριφορές που μπορούν να εκτραπούν όμως μέχρι το έγκλημα;

Θα εγκλιματιστούν για να κάνω ένα λογοπαίγνιο ή θα αυτοκτονήσουν ψυχικά; Εδώ τίθεται ένα πολύ σοβαρό θέμα που αφορά όχι μόνον στους ψυχολόγους και ψυχιάτρους αλλά σε κάθε στοιχειωδώς σκεπτόμενο άνθρωπο.

Όπως γνωρίζετε καλύτερα από μένα, η πρώτη συμβουλή που δίνει ο κάθε γιατρός της κάθε ειδικότητας σε έναν ασθενή του με χρόνια προβλήματα είναι να νοηματοδοτήσει τη ζωή του. Να βρει δηλαδή έναν λόγο να συνεχίσει να υπάρχει, να εφεύρει έναν στόχο, ένα πλάνο, ένα όραμα που να του δίνει έναυσμα για τα περαιτέρω.

Η ζωή —όπως γνωρίζουν καλύτερα όλων οι γιατροί— από μόνη της είναι ένα κίνητρο, το οποίο όμως δεν μπορεί να αφήνεται έτσι στην τύχη, αλλά να νοηματοδοτείται και να τροφοδοτείται συνεχώς.

Κατ' εξοχήν η «**Ανθρωποκτονία**» είναι μια ταινία πάνω σ' αυτό το θέμα και τη συνιστώ ανεπιφύλακτα, γιατί μπορεί να βοηθήσει στις σκέψεις μας και στην αποτροπή παθολογιών της καθημερινότητας.

Η Ιατρική θα μπορούσε επίσης να πει πολλά για το πόσο ο υπερσεξουαλισμός είναι ψυχοπαθολογικός, όταν αποτελεί φαινόμενο αντιρρόπησης.

Η ταινία του Λάσε Χάλστρομ «**Καζανόβας**» δεν το είδε το θέμα τόσο καλά, γιατί το αντιμετώπισε κωμικά. Αντίθετα το φιλμ του Μάικλ Κίτον Τζόουνς «**Βασικό ένστικτο 2**», παρόλο που απέτυχε εισπηριακά, είναι εύστοχο σ' αυτόν τον τομέα.

Το σεξ χωρίς στόχο και νόημα, ως είδος ομηρίας και εξάρτησης, δεν οδηγεί πουθενά παρά σε μια ανακύκλωση και μετατροπή, σε μια έμμονη ιδέα που παύει να προκαλεί και συναισθηματική ικανοποίηση, αλλά καταλήγει σε επανάληψη συνήθειας. Αυτό είναι το περιεχόμενο του φιλμ που τώρα θα το βρείτε σε DVD.

Η Ιατρική και πάλι κάλυψε μέγα μέρος των ταινιών και θα εξακολουθήσει να το κάνει.